

Надзея Артымовіч

**Сезон
у белых пейзажах**

Беласток 1990

Бібліятэчка
Беларускага літаратурнага аб'яднання
„Б е л а в е ж а ”

пад рэдакцыяй ЯНА ЧЫКВІНА

К н і ж к а першая

Укладальнік і рэдактар
ЯН МАКСІМЮК

Праект вокладкі
УЛАДЗІСЛАЎ ПЕТРУК

* * *

*Чалавек, які ішоў побач мяне
згорбіўся ад маленькага болю
чалавек ішоў па раззыраным вуголлі
і вельмі хацеў расказаць
гісторыю аднаго шэрага жыцця
жыцця, якое нарадзілася
на скрыжаванні дарог*

*Чалавек ішоў побач мяне
і час ад часу здзіўлена пайтараў:
дзе мой час?
а рэха шаптала:
у згубленых снах...*

*Чалавек ішоў побач мяне
і вельмі хацеў заспяваць
цудоўную сваю песню
але месяц-скрыпач узяў іншую мелодыю
і вусны чалавека застылі...
цішыня*

*Чалавек, які ішоў побач мяне
па раззыраным вуголлі
усё сказаў
ён маўчаў
ногі гарэлі*

ТЫ

на гарызонце
пльыве
твая бель
мой неспакой

у белы дзень
я думаю
што ёсць у жыцці
толькі адна
выбеленая рака

твой белы смех
маім агнём
твая постаць белая
сшытая з кожным маім днём

у жоўтым лісці
дрыжыць
пабелены блакіт

часам у маўчанні
жыве белая вясна

* * *

вярнуцца хачу да нашай першай
размовы
расхінуць мокры плашч слоў
знайсці хачу трапяткое сляпое
маўчанне

быў лістапад а ў сапраўднасці лета
ці помніш жоўтае лета
нядрэнны ўраджай
і жоўты новы касцюм

спех
дарогі як вужакі
абьякавасць знаёмых вачэй

у дарозе
ці помніш нямыя цягнікі без мэты
прыліплыя да цяжарных начэй

ці помніш
рэпетыцыю слоў перад галоўным
экзаменам

наш першы клас
недарэчнасць цел
ці помніш гэта

ікона ў снах
кплівы месяц
памылковы адрас

іду

* * *

поўдзень
а твой цягнік блукае ў вечаровым
тумане
вязеш стомлены час у кішэні
у зубах
шчыміць родны дом...

* * *

паверхня маёй надзеі так лёгкая
як першая вясенняя імгла
паверхня маёй надзеі так чорная
як родная зямля
паверхня маёй надзеі так чырвоная
як зраненыя макі
мая надзея пасялілася
у вольнай птушцы

www.kamunikat.org

* * *

з небяспечнай лёгкасцю летняй пары
стукаю ў набалелы карань восені
глыбока
як у цяжкім сне

вярнуцца туды
пакуль вены яшчэ не парваліся
пакуль у кроплі жыцця
не ўсміхнулася смерць

* * *

ад'язджаючым

ёсць такая пара перад ад'ездам
калі выходзіш з доўтага маўчання
у спакой
неба не змяняецца
ідзеш
голас вуліцы мяшаецца з чырвоным
сігналам

кава папяроста без смаку
паўслова чужым - адыходзячы ад стала
і гэта ўжо нічога не значыць
пераходзіш на другую вуліцу
бетон чысты
нагамі як надламанымі кветкамі
хочаш злавіць толькі адзін след
і ступіць на іншую дарогу
трымаешся свайго ценю хоць ведаеш
што твой цень гэта не ты

добра ведаеш як мураваць памяць
белай цэглай
і чытаць з акторскіх вачэй
добра ведаеш як заплюшчыць вока
пераступаючы яшчэ адзін парог
ёсць такая пара перад ад'ездам

* * *

з горлам падстаўленым пад вецер
плыву на зачынены востраў
пад музыку голых дрэваў

кажу не
на працягласць дажджоў
на бліскучыя маскі на папяровыя
пажары
на паўсяпятыя люстры на манатоннасць
галасоў
на глухату вушэй кажу не
на свой дзень

* * *

словы крыжуюцца з караванам сноў
далёка-блізкіх
бель няме перад чэрню
зіма глыбокім вокам гладзіць сцены
страх лічыць бліскавіцы радасці
жывеш
а ў спаранелых рамах
хтось піша вечны верш
і сваё жыццё другое
ужо без эпілогу
разліваюцца падарожжы-хваробы
без ратунку
халодная рука
мякка чысьціць забытую разбу
з сэрцам пасябрала
разбітая думка
усё добра...

* * *

страх
не шукаць новага вока
адгукнуліся старыя сцены
захварэла цяжкое пярэ пада лагодна-
 празрыстым ветрам

камень у снах і страх
сакавік кліча ў спакойную дарогу
абарваная біяграфія ў пажоўклых
 газетах

спакойная дарога
вазьму з сабой у спакойную дарогу
 цень гнязда
 цень возера
 цень раскіданых вобразаў
у маршы не буду азірацца
зайграюць згодна жабы
твае крокі прысыпле снег
чатыры поры года ў чорнай сумцы
без ключа

* * *

прадчуванне
схаванае ў хмарах
 хтось сказаў
трэба лячыць гэты дом
дзе дзень шукае дня
а ноч шукае ночы
пахне хлеб з яшчэ адным уколам
праўдзівы дождж не падае
дуэт чорна-белых ценяў
блудзіць у чырвонай пасцелі
 хтось сказаў
вокны ў гэтым доме хварэюць
трэба чыстай рукой
ратаваць і вокны і вочы
прашаптаць забытую малітву
 на хлеб
 на соль
 на вас усіх
якіх ужо няма

* * *

на небасхіле россыпы пейзажаў
азначаных маёй рукою
абясціленія ногі
у натоўпе спраў і людзей
не выбіраюць новага кірунку

з пейзажамі іду шукаю слоў
сваіх слоў
так часта рвецца і х мелодыя

калі б можна было пагаварыць
хоць з адным пераддаспелым коласам
і дачакацца летняга дажджу

а тут спякота
прыходзяць адыходзяць госці
губляюцца кніжкі
і ўсё зарана на трэці клас
чужымі ніткамі шываю рамы сваіх
вобразаў

і бачу як крынічная вада
плыве да берага другога
і гэты сон не сон
мне не дае спакою
а смех у вопратцы сваёй
так пацяшае вочы
штодня вітаецца прыхільна
самотнасць як прыпеў

шукаю слова не знайду
каб зразумець сябе цябе
парэзаны твой час
і завялікі
і кожнай ноччу ўсё далей
ад простага адказу
і хутка цень твой
скіне плашч

* * *

над антыкварыятамі выказаных слоў
пльвуць бронзавыя хмары
час продажы надзеі ўжо мінуў
у бяспальцых руках самотная іржа
сляды без слядоў

адзінокая сярод адзінокіх
кідаюся ў фіялетавы прастор
заснуць

час усё меншы
для паляўнічых добрыя ночы
і цёплыя сны

варажу з вятроў
хоць усюды спакойна
павуцінне над маім небам аднаўляецца
тады
калі бяздомны сабака паўтарае сваю
біяграфію

ці ўласную — — —
сумненне ціхім кацянём падыходзіць да
гарбатай бярозы
у яе цяні шукае крыніцы
з пытаннем — чаму — — —

трыццацігадовыя сыны хутка губляюць
белыя кашулі

спяшаюцца ў пошуках перадапошніх
колераў

бягуць па шэрых вуліцах
і ўсё ж — стаяць
бронзавыя хмары пльвуць сцяной

* * *

свет зачыніўся
адпльвае спакойнае неба
і закрываўленья цягнікі
набліжаюцца да бязлюдных гарадоў
таўсцеюць непатрэбныя вароны
варажбіткі сядзяць на пустых картах

дзе агонь дзе хлеб салёны дзе жэст
твой жэст абарваны ў чужым паветры
дзе возера каменнае нядаўна так
зялёнае

дзе ціхія вершы
дзе праўдзівая твая лірыка
дзе наша месца глыбокае
дзе нашы сны спакойныя
дзе мы
дзе ты
дзе я

разглядаюся
пульсуюць вуліцы
святло ў сутаргах
непатрэбнасьць у маіх руках
у мяне
няпрошаныя нявыйграныя дні
і мой голас дзікі
таксама непатрэбны
пяскі ляцяць у даль

зоры ў пажарах

рака нясе мяне ў вір...

* * *

берагамі неспакою ўваходжу ў бязвокі
гущар
на небе расплываецца пах азёрнай
пасцелі
поўнач кідае хараство на цяжкую расу
шукаю Цябе парой залатых
паміраючых пясчоў
клічу жывы вецер у цёмным шуме
зраненага лесу
гляджу на разбітыя вазы сярод чужых
каляін

і вось Ты – мой сон у баязлівых руках
кранае сталы цішыні пад уваскрэслымі
дажджамі
мы побач – плывем у хворым подыху
кароткага святла
на малых пераходах згасае наша песня

— пейзаж родзіцца ў трэцім маўчанні

* * *

сплю ў шэрых снягах
гэта называецца спакойнай песняй
бяззубы веchar здрадліва схапіў за
валоссе
галодная поўнач у маскарадзе
прысутнасці
нібы тонкасць — і ўсё далёка да
чыстага маўчання
зара разгубілася на ўроку ўласнага
згарання
— цёмна

* * *

даспяваю ў халодным валоссі
яшчэ іграю прыжмуранымі вачыма
шэрымі рукамі падкідваю няскончаныя
размовы
тонкія як трэція байкі
поранак разліўся ў цёмныя
трохножныя сталы
як выстаяць мне ў дзвярах
нарыхтаваных у замкнутасць сну?
пачатак супакою аднаго неба і адной
зямлі
і перашуканы час у аслупянелай
шапцы
такая ноч — калі дрыжаць сцены

* * *

і з выбеленай фігуры
выбяжыць раптам чырвонае слова
як сэрца
як маці
як першы твой настаўнік
вырастуць дзверы і чатыры сцены
якія залежна ад уласнай біяграфіі
геаграфіі
назваюць па-рознаму
гэта толькі геаметрычная фігура
з некалькіх простых
ці паралелі перасякаюцца ці не
не мае значэння
яны ж заўсёды простыя
і недакладна ілюзорныя
як позіркі тваіх прыяцеляў

* * *

ізноў
разліецца спакой
і знойдзе сваё месца...
а на не-дзіцячым малюнку
вырастуць хмары цішыні ...

можна будзе праверыць нават
цвёрдасць сцяны
і дакладна акрэсліць крыніцу
дзіўнай музыкі
музыкі дзён і начэй
якія не існавалі ніколі...

усё гэта ажыве
на не-дзіцячым малюнку
а пасля
вырастуць хмары цішыні
ізноў
разліецца спакой
і знойдзе сваё месца...

* * *

перайсці
агорккую агонію ўспамінаў
выбеліць копію
пары сонца і пары дажджоў
змяшаць да канца
ртуць з крывёй

пераглынуць
пейзаж без слоў

усё
фата-маргана

* * *

варажыць на час раставанняў
месцы застаюцца і ідуць разам з намі
смешна так стаяць з бестурботным
снегам
не чакаць вясны
глянуць у белы сон
дзе маўчыць цёмнае карэнне адзінокага
дрэва
перадумаць
як цяпер

* * *

у верасовых падарожжах
змрок вачэй
у коле неба
забіць памяць
дарога памяці
сцяжына срэбралістай памяці
памяць і сон
дом і памяць
памяць памяць
магічны лес дзяцінства
перадсвітальны дождж
першае Сонца
веру

* * *

ікона
лістападаўскі снег
блакітны ранак

сон аднакрылы і лёгкі
у блакітным люстры

стаю
хвіліна прыгажосці
акіян хараства
хвіліна

веру ў вечнае хараство
веру ў адно нявыказанае слова
веру ў белае маўчанне

вечар у Бельску — камень і крыж
вечар у Бельску — блакітны туман

Бельск — ікона малітва сон жыццё

* * *

*паэты паміраюць тады
калі першы раз
заблудзіць жывое слова
і разаб'ецца пшаніннае рэха
аб камень*

*паэты паміраюць тады
калі ўсміхаецца добры час для паперы*

*паэты паміраюць тады
калі знойдзены дакладныя адрасы*

сытмя жэсты

*паэты паміраюць тады
калі нараджаюцца чорныя
лістапады*

ЗМЕСТ

„Чалавек, які ішоў побач мяне” .
Ты
„вярнуцца хачу да нашай першай” .
„час з табой ляжыць прыкрыты”
„задуменне”
„поўдзень”
„паверхня маёй надзеі”
„ з небяпечнчай лёгкасцю”
„ёсць такая пара”
„з горлам падстаўленым”
„словы крываюцца”
„страх”
„прадчузанне”
„на небасхіле уэсыпы”
„над ай,ыкьярыятамі выказапых слоў’
„гэга амаль празрыстая раніца”
„ўпаўшыя на зямлю без вячэй”
„каляровыя вопраткі”
„свет зачыніўся”
„берагамі неспакою ўваходжу”
„сплю ў шэрых снягах”
„даспяваю ў халодным валоссі”
„і з выбеленай фігуры”
„ізноў”
„перайсці”
„варажыць на час”
„у верасовых падарожжах”
„ікона”
„паэты паміраюць тады”

© OCR: Камунікат.org, 2010 год

© Інтэрнэт-версія: Камунікат.org, 2010 год

© PDF: Камунікат.org, 2010 год